

Petr Bísek: O aktuální potřebě české diaspory

Dobrý den, milé dámy, vážení pánové, významní činitelé, drazí přátelé, než se rozpovídám na námět, jak je daný v programu, dovoluji, abych krátce doplnil včerejší film o sochařovi Albínu Poláškově.

Moje dcera studovala na Chicagské univerzitě a když jsem ji byl navštívit, k mému značnému údivu jsem na kampusu této univerzity, která má mnohaleté styky s českou kulturou a vzdělaností, obdivoval nadživotní velikost jezdce na koni a, hádejte, kdo na tom koni seděl? Blanický rytíř. Ano, blanický rytíř, v Chicagu, na kampusu americké Ivy League University. A druhou poznámku: Včera se naše skvělá moderátorka paní Bronislava Vacková zmínila, že sochu Tomáše Garriguea Masaryka nechala ve Washingtonu postavit organizace Američtí přátelé České republiky, American Friends of the Czech Republic. Dovolte mně pár slov o této organizaci a to proto, že já jsem členem sboru ředitelů této skvělé organizace. A nejen proto. Skvělé proto, že dokázala během 25 let své existence téměř nemožné. Vyjmenuji jen to hlavní.

Tak především postavit sochu T.G. Masaryka v parku ve Washingtonu nedaleko Bílého domu, na což bylo potřebí schválení americkým senátem s podpisem prezidenta USA. Vrátili jsme sochu prezidenta USA Woodrow Wilsona do Vrchlického parku před pražským hlavním (Wilsonovým) nádražím. Jistě si umíte představit, jak náročné to bylo, ve spolupráci v pražskou radnici překonat různé možné až nemožné překážky, včetně rvačky dvou zúčastněných českých sochařů. A jako poslední velkou akcí bylo umístění busty Václava Havla ve washingtonském Kapitolu. Tam jsou vystaveny všehovšudy čtyři zahraniční osobnosti, Václav Havel jeden z nich. Takže, super. Ale, co je opravdu mimořádné, je skutečnost, že jsme to dokázali bez velkých vnitřních sporů v tomto spolku.

V Amerických přátelích České republiky převažují Američané s českými, ale i slovenskými kořeny, toho bylo dosaženo pod vedením svého prezidenta Toma Dinea, liberálního demokrata bez českých předků, bývalého ředitele Radia Svobodná Evropa, a předsedy rady ředitelů Freda Malka, skalního republikána, který mimo jiné vedl fundraising pro prezidenta George W. Bushe. Je to mimořádná ukáзка, že je mezi krajany možné dosáhnout mimořádných úspěchů, když se táhne za jeden provaz, bez ohledu na politické zaměření. Protože čas na moji prezentaci je omezený, i já se omezím, a to na jen jeden, nejdůležitější aspekt vztahu České republiky k americkým krajanům, ale nejen k americkým, jak jeho

třicetiletou historii popsal předseda Stálé komise Senátu PČR pro krajanů žijících v zahraničí, senátor Tomáš Czernin. A tou je možnost co nejjednodušší korespondenční volby. Jistě to některé z vás překvapí, proč se chci zmínit o korespondenční volbě, vždyť ta je již na tak dobré cestě, díky především zmíněné senátní komisi a nové iniciativě Chceme volit distančně, že její zavedení snad ani není možné zastavit. Nebo je?

Well, skutečnost je taková, že „na dobré cestě“ to bylo od Sametové revoluce mnohokrát, aby to nakonec bylo odmítnuto, odloženo, shozeno pod stůl, strčeno do šuplíku, zapomenuto. Byl jsem u toho. Především jako vydavatel Amerických listů a prezident významného amerického kajanského střediska v New Yorku Bohémka, jako člen Společnosti pro vědy a umění, známé jako SVU, a jako člen sboru ředitelů již zmíněné washingtonské organizace American Friends of the Czech Republic. Takže, vím, o čem mluvím. A přiznávám se, že je mně až trapně, že se k tomuto námětu musím ještě jednou vrátit. Ale pokládám to za hodně, hodně důležité.

Nemusím zdůrazňovat, že vedle práva svobodného slova, tisku, shromažďování a pohybu přes hranice je co nejsnazší proces svobodných voleb to hlavní, co dělá demokracii opravdovou, liberální demokracií. Řadu let trvalo, než byla zavedena alespoň možnost volby na zastupitelských úřadech. Od té doby uplynula další řada let, než byl – konečně, po kolikáté? – připraven a v současné době je projednáván upravený zákon o korespondenčních volbách. Jaký bude výsledek zítřejších voleb, kdo zasedne do nové poslanecké sněmovny, nikdo přesně nevíme. Můžeme jen doufat, že příští parlament bude tak osvícený, že tento mnohaletý proces dotáhne do konce a že občané České republiky, z jakéhokoliv důvodu pobývajících v době příštích voleb v zahraničí, budou mít možnost uplatnit toto své nezrušitelné právo. Já doufám, že se v nové poslanecké sněmovně objeví nové tváře, nové hlavy a srdce, které tento dlouholetý proces dotáhnou do zdárného konce, a to navzdory různým odmítačům. Že bude dost nových zákonodárců a zákonodárkyň, kteří a které jsou si vědomi, jak primitivně je v tomto směru Česká republika zaostalá.

Ano, zaostalá. Ještě jednou, snad už naposledy, zopakuj toto: krátce po pádu apartheidu v Jižní Africe na začátku 90. let minulého století byla v The New York Times zveřejněna fotografie černé občanky z Jižní Afriky, jak volí korespondenčně z newyorské čtvrti Queens. Rád jsem si tu fotografii od New York Times půjčil a otisknul v našich Amerických listech.

A, také ještě jednou opakuji: francouzská diaspora má již po třetí generaci zastoupení ve francouzském parlamentu, a to s hlasovacím právem. Vzpomínám si, jak jsme s již zesnulým českým patriotem, profesorem Mojmírem Povolným, uvažovali, jak dosáhnout toho, abychom i my měli zastoupení v českém parlamentu, třeba bez hlasovacího práva, a tak měli možnost doplňovat, opravovat, vysvětlovat různé kauzy týkající se emigrantů, exulantů a krajanů. Takto jsme uvažovali někdy před třiceti lety.

Ovšem, v té době to bylo prakticky neproveditelné, když tehdejší vůdčí osobnost, tzv. policy maker Václav Klaus mně již v dubnu 1990 řekl, doslova, „krajané mě zlobí“. Všichni víme, že náš exprezident Klaus nebyl přítel Čechů žijících v zahraničí. A tak to, bohužel, zůstalo jen jako náš sen.

A že 23 zemí Evropské unie má zavedené korespondenční volby, a že Estonsko dokonce elektronické, a to již 15 let, snad všichni víme. Ale že zahraniční Češi v roce 2019, před covidem, měli na svých českých bankovních účtech téměř 90 miliard korun. Víte to? Zřejmě mnozí z nich počítají s návratem, obohaceni studiiemi v zahraničí, prací, cestováním, plní zkušeností ze života mimo náš omezený geografický prostor. A těmto našim spoluobčanům budeme bránit v možnosti volit? Kde to jsme? Já doufám, že tento argument bude v nové poslanecké sněmovně uplatněn a že se mnozí odmítači – konečně! – zastydí, zamyslí a opustí své prázdné a pošetilé proti argumenty.

Já jsem tato fakta prezentoval v říjnu 2020 v mém pravidelném sloupku v pražském deníku pod titulem „Kdo se bojí hlasů zahraničních Čechů?“. A víte, co se stalo? Pro v naší době tak vehementně zdůrazňované vyváženosti názorů byly a stále jsou zveřejňovány odporující články, které se těmto skutečnostem vyhýbaly a vyhýbají. Hned po mé úvaze byl na „mé“ stránce zveřejněn článek od právníka Kyselky, „Tři důvody, proč ne korespondenční volbě“. Mně to připomnělo dobu, kdy jsem začal vydávat Americké listy a na internetu kolovala lež, že jsem agent ruské KGB. Skutečnost je taková, že já jsem nebyl ani v Pionýru a kvůli komunistům jsem v roce 1965 utekl do ciziny. Mně ten článek právníka Kyselky připadá jako napsaný na objednávku. Jako kdyby šlo o právo, které je možné odmítnout, nebo alespoň šikovně omezit. Smutné.

Také jsme na různých konferencích orodovali o otevření poradního střediska pro české

občany vracející se z delšího pobytu v zahraničí. Já sám jsem tím – tj. návratem – před sedmi, osmi lety prošel a, věřte mně, nebyla to žádná legrace. Trvalo to téměř půl roku, než jsem se probil všemožnou byrokracií, včetně falešného exekučního příkazu.

A k tomu dovolte tuto perličku o tom, co se může stát každému z nás: V roce 1999 bylo na moji starou adresu z roku 1965, kdy jsem utekl z komunistického lágru, posláno upozornění, že jsem nezaplatil 420 Kč nějakému radiologovi v Klatovech. Jenže, já jsem v Klatovech nikdy nebyl, dosud jsem žádného kardiologa nenavštívil, a navíc jsem v té době žil v USA. Exekutor po mně chtěl 65,000 Kč, já jsem měl v kapse patnáct set a zastavený bankovní účet. Nevím, jak bych se sám z této šlamastyky vyhrabal. Naštěstí jsem měl okamžitou, skvělou pomoc. Ale co lidé bez pomoci? Nakonec jsem si od úřadu pracně vymohl písemnou omluvu, očištění mého jména, ale mizerný pocit zůstal.

Pomoc občanům vracejícím se po delším zahraničním pobytu do Čech se podstatně zlepšila díky odkazům na webové stránky ministerstva zahraničí. Jen ta jednoduchá korespondenční volba dosud není zákonem vstřícně upravena.

Takže, važme si našich občanů žijících v zahraničí. A když ne kvůli těm miliardám, co je na jejich účtech v českých bankách, tak jistě také díky růstu kvalitních českých škol v zahraničí, jak se o nich zmínila zakladatelka Českých škol bez hranic paní Lucie Slavíková Boucher. To je věc doslova k nezaplacení. Mně to připomíná české národní obrození z 19. století, tentokrát probíhající v zahraničí. Děkuji Vám za pozornost a přeji bezkoronavirové dny, týdny a měsíce.